

**“ТАСДИҚЛАНГАН”
“O‘zenergositish” АЖ
Ягона акциядорининг
2024 йил 29 ноябрдаги
9-сонли қарори билан**

**“O‘ZENERGOSOTISH” АКЦИЯДОРЛИК ЖАМИЯТИДА
ИЧКИ НАЗОРАТ ТЎҒРИСИДАГИ НИЗОМ**

Тошкент – 2024 йил

МУНДАРИЖА

I. УМУМИЙ ҚОИДАЛАР	3
II. ИЧКИ НАЗОРАТ ТИЗИМИНИНГ МАҚСАДИ ВА ВАЗИФАЛАРИ	3
III. ИЧКИ НАЗОРАТ ТИЗИМИНИНГ ҚЎЛЛАНИЛИШИ ТАМОЙИЛЛАРИ	4
IV. ИЧКИ НАЗОРАТ ТИЗИМИНИНГ ТАРКИБИЙ ҚИСМЛАРИ	5
V. ИЧКИ НАЗОРАТ ТИЗИМИГА ЖАВОБГАР ОРГАНЛАР ВА ШАХСЛАР	5
VI. ИЧКИ НАЗОРАТ ТИЗИМИНИНГ ТАРТИБИ ВА УСУЛЛАРИ	7
VII. ЯКУНИЙ ҚОИДАЛАР	7

I. УМУМИЙ ҚОИДАЛАР

1. “O‘zenergositish” АЖнинг Ички назорат тўғрисида”ги низоми Ўзбекистон Республикасининг амалдаги қонунчилиги, Жамиятнинг Устави ва Корпоратив бошқарув кодексига мувофиқ ишлаб чиқилган.

2. Низом ички назорат тизимининг мақсадлари ва вазифалари, унинг ишлаш тамойиллари, шунингдек, “O‘zenergositish” АЖнинг (кейинги ўринларда - Жамият) ички назорати учун масъул орган ва шахсни белгилайди.

II. ИЧКИ НАЗОРАТ ТИЗИМИНИНГ МАҚСАДИ ВА ВАЗИФАЛАРИ

3. Ички назорат - Жамият фаолиятида ўрнатилган ва Жамиятнинг мақсадларига эришиш билан боғлиқ ҳолда асосли ва етарли тасдиқни олиш учун хатарларни бошқариш, назорат қилиш ва корпоратив бошқарув жараёнлари самарадорлигини оширишга қаратилган қуйидаги йўналишлардаги доимий жараён:

- фаолият самарадорлиги, жумладан операцион самарадорлик даражаси, фойда олиш ва активларни ҳимоя қилиш;

- молиявий ҳисоботларнинг ҳаққонийлиги ва ишончлилиги;

- Жамият фаолиятини тартибга солувчи қонунчилик нормаларига риоя қилиш.

4. Ички назорат тизими бу Жамият Кузатув кенгаши ва ижро органи томонидан ташкил этиладиган ва амалга ошириладиган, ички ҳужжатлар билан тартибга солинадиган ташкилий тузилма.

5. Ички назорат жараёнлари бу Жамиятнинг Кузатув кенгаши, Кузатув кенгашининг аудит бўйича қўмитаси, Ички аудит хизмати, Ижро органи, шунингдек ички назоратни амалга оширишга ваколатли бўлинмалари томонидан амалга ошириладиган ва молия-хўжалик фаолиятини амалга оширишда қонун ҳужжатлари бузилишини аниқлашга, Жамиятнинг белгиланган мақсадларга эришиш самарадорлигини баҳолашга, шунингдек ички назорат жараёнларини баҳолашга ва ички назоратни амалга оширишда ички назорат субъектларининг ўзаро таъсирига қаратилган чора-тадбирлар мажмуи ҳисобланади.

6. Ички назоратнинг асосий мақсади акциядорнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатлари ҳимоясини таъминлаш.

7. Ички назорат қуйидагилар бўйича тезкор режимда ишлашни таъминлаш учун мўлжалланган:

- Жамият активларининг бутлиги, ресурсларидан тежамкор ва самарали фойдаланиши;

- амалдаги қонунчилик ва Жамият ички ҳужжатлари талабларига риоя қилиниши;

- Жамиятнинг ўрта ва узоқ муддатли ривожланиш стратегияси ҳамда бизнес-режаларининг ижроси;

- Жамиятнинг бухгалтерия хужжатлари, молиявий ҳисоботлари ва бошқарув маълумотларининг тўлиқлиги ва ишончилиги;

- Жамият фаолиятида юзага келадиган хатарларни аниқлаш ва таҳлил қилиш;

- Жамият фаолиятидаги хатарларни режалаштириш ва бошқариш, шу жумладан хатарларни бошқариш бўйича ўз вақтида ва етарли даражада қарорлар қабул қилиш;

- бизнес доираларида ва истеъмолчилар ўртасида Жамиятнинг обрўсини ўрнатиш ва сақлаш;

- иш ҳақи ва товон пули тўлашда, шу жумладан Ижро органи, Кузатув кенгаши аъзоларига тўланадиган мукофотлар ҳажмининг етарлилиги, ошқоралиги ва объективлиги.

III. ИЧКИ НАЗОРАТ ТИЗИМИНИНГ ҚЎЛЛАНИШ ТАМОЙИЛЛАРИ

8. Жамиятда ички назорат тизими қуйидаги тамойилларга асосланади;

- узлуксиз ишлаш (ички назорат тизимининг доимий ва тўғри ишлаши);

- Жамиятга меъёрлардан ҳар қандай оғишларни ўз вақтида аниқлаш ва келажакда уларнинг пайдо бўлишига йўл қўймаслик;

- ички назорат тизимидаги барча иштирокчиларнинг ҳисобдорлиги (ҳар бир шахс томонидан назорат функцияларини бажариш сифати ички назорат тизимининг бошқа иштирокчиси томонидан назорат қилинади);

- вазифаларни тақсимлаш (Жамият назорат функцияларининг такрорланишига йўл қўймаслик учун ҳаракат қилади ва ушбу функциялар ходимлар ўртасида шундай тақсимланиши керакки, айнан бир шахс ўзида муайян активлар билан операцияларни тасдиқлаш, операцияларни ҳисобга олиш, активларнинг ҳавфсизлигини таъминлаш ва уларни инвентаризация қилиш билан боғлиқ функцияларни бирлаштирмаслиги лозим);

- битимларни келишиш ва тўғри тасдиқлаш (Жамият ваколатли шахслар томонидан ўз ваколатлари доирасида барча молиявий ва хўжалик операцияларини тасдиқлаш тартибини белгилашга интилади);

- кундалик ички назоратни амалга оширадиган Жамият бўлинмасининг Жамият тузилмасида алоҳида бўлинишини ва унинг бевосита Кузатув кенгаши олдида функционал жавобгарлигини таъминлаш;

- Жамиятда ишлайдиган барча ички назорат субъекларининг назорат функцияларини тўғри бажариш бўйича жавобгарлиги;

- доимий ривожланиш ва такомиллаштириш (Жамият ички назорат тизимини мослашувчан равишда созлаш учун шароит яратиш беришга интилади, шунда у янги муаммоларни ҳал қилиш, тизимни кенгайтириш ва такомиллаштириш зарурлигини ҳисобга олади);

- оғишлар тўғрисида ўз вақтида хабар бериш;

- назорат ўрнатилган Жамият фаолиятининг йўналишлари устуворлигини аниқлаш (ички назорат тизими қамраб оладиган стратегик йўналишлар белгилаб олинади).

IV. ИЧКИ НАЗОРАТ ТИЗИМИНИНГ ТАРКИБИЙ ҚИСМЛАРИ

9. Ички назорат тизими қуйидаги ўзаро таркибий қисмларни ўз ичига олади:

- Жамият ходимларининг ахлоқий кадриятлари, ваколатлари, бошқарув сиёсати, раҳбарият томонидан ваколат ва жавобгарликни тақсимлаш усули, ташкилот тузилиши ва ходимларнинг ривожланиши, шунингдек Кузатув кенгаши томонидан бошқарувни амалга оширишни ўз ичига олган назорат муҳити;

- турли даражада бир-бирига боғланган ва ички даражада изчил бўлган вазифаларни бажаришда тегишли ҳатарларни аниқлаш, баҳолаш ва таҳлил қилиш;

- розилик бериш, санкциялар қўллаш, тақиқномалар бериш, текширувлар ўтказиш, жорий фаолиятни назорат қилиш, активлар бутлигини (хавфсизлигини) таъминлаш ва ваколатларни тақсимлаш каби турли хил ҳаракатларни ўз ичига олган бошқарув қарорлари бажарилишини таъминлашга ёрдам берадиган ва турли хил тадбирларни ўз ичига олган сиёсат ва процедуралар сарҳисобини назорат қилишга қаратилган фаолият;

- маълумотларни ўз вақтида ва самарали идентификациялашга йўналтирилган ахборотни қўллаб қувватлаш ва ахборот алмашиш фаолияти, уларнинг рўйхатга олиниши ва алмашинуви, шу жумладан, бошқа ички назорат субъектлари томонидан Жамиятда қабул қилинган ички назорат сиёсати ва процедуралари тўғрисида тушунчаларни шакллантириш мақсадида ахборот алмашиш учун самарали каналларни яратиш.

- Мониторинг юритиш - бошқарув ва назорат функцияларини ўз ичига олган жараён. У ички назорат тизимини баҳолаш молиявий ҳисоботларнинг ишончилигига таъсир қиладиган хатолар эҳтимолини аниқлаш, ушбу хатоларнинг муҳимлигини аниқлаш ва ички назорат тизимининг белгиланган вазифалар бажарилишини таъминлаш қобилиятини аниқлаш учун амалга оширилади.

V. ИЧКИ НАЗОРАТ ТИЗИМИГА ЖАВОБГАР ОРГАНЛАР ВА ШАХСЛАР

10. Ички назоратни Жамият Кузатув кенгаши, Бошқаруви, Ички аудит хизмати, шунингдек, Жамиятнинг барча даражадаги бошқа ходимлари ўз ваколатлари доирасида амалга оширади. Бунда, уларнинг ҳар бири белгиланган тартибда ички назорат учун жавобгардир.

11. Жамиятда фаолият кўрсатаётган бўлинмаларнинг функциялари, ҳуқуқлари ва мажбуриятлари, жавобгарлиги, уларга тўланаётган ҳақ, мукофот ва компенсацияларни ҳисоблаш тартиби Жамиятнинг ички ҳужжатларида белгиланади. Ушбу ҳужжатлар, шунингдек ички назорат масалаларига

бевосита ёки билвосита таъсир кўрсатадиган бошқа ҳужжатлар ушбу Низомга зид бўлиши мумкин эмас.

12. Жамиятнинг молия-ҳўжалик фаолияти устидан назоратни тизимли ташкил этишни таъминлаш мақсадида ички назорат жараёнлари (тартиб тамойиллари) Жамиятнинг ваколатли бўлинмаси - ички аудиторлик ҳизмати томонидан тегишли бўлимлар билан ҳамкорликда амалга оширилади.

13. Кузатув кенгаши функцияларига қуйидагилар киради:

- ички назорат тизимининг ривожлантириш стратегияларини ва айрим операцияларни маъқуллаш йўналишларини белгилаш;

- Жамият акциядорларининг йиллик умумий йиғилишида Жамият ижро этувчи органи раҳбарининг мунтазам ҳисоботларидан, ички ва ташқи аудитлар ҳисоботларидан ва бошқа манбалардан олинган маълумотлар асосида ички назорат тизимининг ишончлилиги ва самарадорлигини таҳлил қилиш ва баҳолаш натижалари тўғрисида маълумот киритиш;

- ички назорат учун масъул бўлган жамият бўлинмаси ва унинг таркибини белгилаш;

- ички назорат жараёнлари ва тартибларини доимий такомиллаштириш.

14. Жамиятда молиявий ҳисоботларнинг тўғрилиги ва тўлиқлиги, ички назорат тизимининг ишончлилиги ва самарадорлиги устидан назоратни ташкил этишга Кузатув кенгаши масъул.

15. Ички назорат тизимининг Кузатув кенгаши томонидан тасдиқланган Жамиятнинг ички назорати соҳасидаги сиёсатига мувофиқ ҳолда ишлаши учун жавобгарлик Жамият раҳбариятига юклатилади. Жамият бошқаруви ички назорат тизими жорий этилишини ва самарали ишлашини таъминлаган ҳолда, ички назорат тизимидаги жиддий камчиликлар ва хатарлар ҳамда уларни бартараф этиш бўйича чора-тадбирлар режалари ва натижалари тўғрисида Кузатув кенгашига ўз вақтида ахборот киритади.

16. Назоратни амалга ошириш стратегияси ва тартибларини батафсил ишлаб чиқишда ҳар қандай даражадаги бўлинмаларнинг ходимлари ўз ваколатлари доирасида бевосита иштирок этадилар. Ғайриоддий вазиятлар ва муаммолар юзага келганда уларни ҳал қилиш ушбу ходимларнинг вазифасидир. Ходимлар маълум бир битимдан келиб чиқадиган муҳим муаммолар ёки хатарлар тўғрисида Жамиятнинг юқори раҳбариятига ахборот беради.

17. Ички назорат жараёнларининг бажарилиши устидан доимий назоратни амалга ошириш учун жавобгарлик, яъни Жамият томонидан амалга оширилган молиявий ва ҳўжалик операцияларининг Ўзбекистон Республикаси қонунлари ва умуман Жамият Уставига мувофиқлиги, шунингдек бухгалтерия ҳисоби ва молиявий ҳисоботларининг тўлиқлиги ва ишончлилиги, Ички аудит ҳизмати зиммасига юклатилади.

18. Ички назорат тизимининг тўғри ишлаши ходимларнинг касбий маҳоратига ҳам боғлиқ. Жамият ходимларни танлаш, ишга ёллаш, ўқитиш ва

уларнинг малакасини ошириш ҳамда юқори ахлоқий меъёрларга мувофиқлигини таъминлашга интилади.

VI ИЧКИ НАЗОРАТ ТИЗИМИНИНГ ТАРТИБИ ВА УСУЛЛАРИ

19. Жамиятнинг ички назорат тартиб-қоидаларига қуйидагилар киради:

- Жамият бошқарувининг турли даражаларида ўзаро боғлиқ ва изчил мақсад ҳамда вазифаларни аниқлаш;

- Жамият мақсадларига эришишга ҳалақит берадиган потенциал ва мавжуд бўлган операцион, молиявий, стратегик ва бошқа хатарларни аниқлаш ва таҳлил қилиш;

- ички назоратнинг муҳим таркибий қисмларини баҳолаш;

- бизнес-жараёнларнинг ички назорат тизими самарадорлигини баҳолаш;

- Жамиятнинг таркибий бўлинмалари, мансабдор шахслари ва бошқа ходимлари фаолияти самарадорлигининг мезонларини баҳолаш;

- молиявий ва бошқа маълумотларни олдинги даврлар ёки операцияларнинг кутилаётган натижалари билан таққосланадиган маълумотлар билан таққослаб кўриб чиқиш;

- активларнинг бутлигини ва сақланганлигини текшириш;

- ички назорат процедураларини лозим даражада ҳужжатлаштириш;

- ички назорат тизими сифатини мунтазам равишда баҳолаш;

- жамиятнинг барча ходимларига ички назорат соҳасидаги вазифаларини етказиш;

- фақат тегишли ваколатлар берилган шахслар томонидан операцияларни тасдиқлаш ва амалга ошириш;

- ички назорат мақсадларига эришиш учун зарур бўлган бошқа процедуралар.

20. Ички назорат тартиб тамойилларини ўтказишда текшириш, кузатиш, тасдиқлаш, қайта ҳисоблаш усуллари, шунингдек ички назорат тартибларини амалга ошириш учун зарур бўлган бошқа усуллардан фойдаланилади.

VII. ЯКУНИЙ ҚОИДАЛАР

21. Низом, шунингдек унга киритилган ўзгартириш ва қўшимчалар акциядорлар умумий йиғилишининг қарори билан тасдиқланади.

22. Ўзбекистон Республикаси қонунчилиги ва меъёрий ҳужжатларига ўзгартиришлар киритиш натижасида мазкур Низомнинг айрим моддалари уларга зид бўлса, унда Низомнинг ушбу моддалари ўз кучини йўқотади ва Низомга ўзгартиришлар киритилгунга қадар Жамият Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари ва қоидаларига амал қилади.